

[Socialministeren]

har vi fundet naturligt, og det er simpelt hen alene det, der er begrundelsen.

Når fru Aase Olesen beder om at få et svar på, hvorfor man ikke kan acceptere rekonstruktion, vil jeg sige, at det har udvalget ikke kunnet, men det betyder ikke, at vi ikke kan diskutere det. Når det ikke er taget med i lovforslaget, er årsagen igen den, at kommunerne har fundet, at det ikke var nogen særlig hensigtsmæssig ordning at operere med. Det skyldtes, som jeg gav udtryk for i mit tidligere indlæg, at vi her står med et sagsområde, hvor der er vidt forskellige interesser, og hvor kommunerne ganske afgjort har nogle ganske specifikke ting at tage hensyn til. Det er altså argumentet for, at det ikke er med.

Så spørger hr. Tinning for anden gang om, hvorfor der er to forskellige ikrafttrædelsesdatoer. Hvis hr. Tinning læser bemærkningerne, fremgår det faktisk meget klart, at det er et spørgsmål om at give amtsrådene tilstrækkelig tid til at udpege denne fjerde repræsentant. Det er direkte hentet fra bemærkningerne.

Hvad angår spørgsmålet om socialforskningsinstituttet, vil jeg sige, at jeg går ud fra, at det udvalg, der bliver nedsat for at se på en lang række tekniske spørgsmål, også læser socialforskningsinstituttets rapporter. Derfor har de vel på en eller anden måde en indflydelse på det videre udvalgsarbejde.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget, men blot i al stilfærdighed give socialministeren det råd altid at gå ud fra, at jeg har læst bemærkningerne.

Mit spørgsmål går netop på, at dette, at man skal give tid til at få valgt nogle nye personer, kan begrunde fristen 1. oktober. Det er klart. Så vidt jeg husker, er det også det, der står.

Det, jeg spurgte om, var forskellen på de tre måneder. Det har jeg spurgt om to gange, og nu spørger jeg så for tredje gang: er det sådan, at man først begrænser klageadgangen ved som hovedregel kun at have én ankeinstans, og først 3 måneder efter laver man den udvidelse af personalet, man har stillet i udsigt? Er det ikke sådan? Sådan læser jeg det i hvert fald, og når det er sådan, hvorfor er

det så det? Det kan jeg så godt spørge om i udvalget. Det er sådan set lige meget.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal blot sige tak til hr. Tinning for en opklaring. Jeg kunne ikke forstå, hvorfor hr. Tinning mente, der skulle være så lang tid for at finde ud af, om man vil klage eller ej. Nu forstår jeg altså, at hr. Tinning har læst lovforslagets bemærkninger, men det tager altså meget lang tid for hr. Tinning at forstå det. Det er meget svært for hr. Tinning at forstå det hele, og det er naturligvis i den situation, hvor man får tildelt social bistand. Det er derfor, hr. Tinning. Men det er altså ikke alle borgere, der skal have så lang tid til at få det ind, som hr. Tinning skal.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 136:

Forslag til lov om ændring af lov om invalidpension m.v. og ophævelse af lov om pension til enker m.fl. (Indførelse af nye regler om førtidspension).

(Fremsat 28/1 83).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 7-9 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 137:

Forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Ændringer som følge af nye regler om førtidspension).

(Fremsat 28/1 83.)

8) Første behandling af lovforslag nr. L 138:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiedydelser. (Ændringer som følge af nye regler om førtidspension).

(Fremsat 28/1 83).

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 49:

Forslag til folketingsbeslutning om en førtidspensionsreform.

Af Erik B. Smith (S) m.fl.

(Fremsat 28/1 83).

Forslagene sattes til forhandling.

*Forhandling***Den fg. formand (Povl Brøndsted):**

Jeg skal gøre opmærksom på, at taletiden for ordførere i første omgang er 15 minutter.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Spørgsmålet om ændringer på førtidspensionsområdet er et emne, som har været fremme mange gange i de senere år. Alle er enige om, at der trænges til forenklinger på dette område, ligesom alle er enige om, at den laveste invalidepension skal afskaffes.

Den politiske enighed bliver imidlertid noget mindre, når vi skal se på, hvordan disse tiltrængte forenklinger skal gennemføres. Folketinget har i dag såvel regeringens som socialdemokratiets bud på, hvordan det fremtidige førtidspensionssystem skal se ud.

Vedrørende regeringens forslag henviser jeg til min skriftlige fremsættelse. Men jeg kan ikke lade være med at spekulere på, om socialdemokratiets forslag havde været lige så ambitiøst, hvis socialdemokratiet fortsat havde haft regeringsmagten. I øvrigt havde socialdemokratiet i virkeligheden god tid, medens de havde regeringsmagten, til at komme med et forslag. Førtidspensionsudvalget afleverede som bekendt sin betænkning allerede i februar 1980. Det er altså 3 år siden. Men forslaget kom altså først nu i, skal vi sige en luksusudgave. Jeg vil dog straks fremhæve, at regeringens forslag og socialdemokratiets forslag har så mange fælles træk, at det må være nemt for socialdemokratiet at støtte regeringens udgave. Begge forslag vil forenkle, og et nyt førtidspensionssystem skal erstatte de gældende regler

for pension til personer under 67 år. Laveste invalidepension, enkepension, folkepension på dispensation, den lavere tilgangsalder på 62 år for enlige kvinder og hustrutillægsordningen søges afskaffet.

Der skal ikke røres ved de gældende regler for ret til mellemste og højeste invalidepension, og det gælder både betingelserne for tildeling og størrelse og sammensætning af pension. Reglerne for personlige tillæg, bistands- og plejetillæg og invaliditetsydelse foreslås også opretholdt. Der skal skabes sikkerhed for, at der ikke sker forringelser for de personer, der har fået tildelt og udbetalt pension efter de regler, der gælder i dag.

Ser vi så på det, der skiller de to forslag, konstaterer vi, at socialdemokratiet foreslår et pensionssystem med enheds karakter, der omfatter aldersgruppen 18 til 66 år uanset køn og civilstand. Pension skal kunne tilkendes, når der foreligger et behov for varig forsørgelse. Niveauet skal ved tildeling mellem det 18. og 60. år være det samme som for mellemste invalidepension. Ved tildeling fra det 60. år skal niveauet være som for folkepension.

Jeg må opfatte det som et forsøg på overbudspolitik i sparetider at sænke aldersgrænsen helt ned til det attende år for pension på socialt kriterium.

Regeringen er gået så langt, som vi har fundet det forsvarligt for de yngre aldersgrupper. Efter regeringens forslag er der åbnet mulighed for en helbredsbetings pension for de 15-67-årige, når erhvervsevnen er nedsat med mindst halvdelen.

Jeg er ked af, at hr. Albertsen ikke er til stede i dag. Han plejer meget flittigt at citere, hvad jeg gennem tiderne har sagt fra folketingets talerstol. Under behandlingen af beslutningsforslaget den 1. april 1982 om afskaffelse af laveste invalidepension blev der fra socialdemokratiets side udtrykt bekymring for, at dette forslags gennemførelse ville betyde – og jeg citerer fra et indlæg af hr. Albertsen, Folketingstidende 1981-82, 2. samling sp. 4977 – »at man vil komme til at bevilde midler til grupperinger i befolkningen, hvis økonomi ikke umiddelbart taler for det ...«.

På socialdemokratiets forslag forstår jeg, at nu skal mange flere have endnu mere for meget, idet forslaget ikke alene hæver pensionsniveauet, så det svarer til størrelsen af

[Socialministeren]

den gældende mellemste invalidepension, men det foreslås også, at der ikke længere skal tages hensyn til en eventuel ægtefælles indtægt.

Det skal altså alene være ansøgerens egen indtægt, der skal lægges til grund ved behovsvurdering.

Jeg finder det ligesom førtidspensionsudvalget stridende mod en behovsvurdering at bortse fra den pågældendes samlede forsørgelsessituation.

Det kan i øvrigt diskuteres, om det er rimeligt at vælge en aldersgrænse på 60 år for ændringen i pensionsstørrelsen. Jeg skal minde om, at den erhvervsaktive alder her i landet jo fortsat går op til det syvogtresindstyvende år.

I bemærkningerne til forslaget understreges det, som naturligt er, at alle muligheder for revalidering skal være udtømt, før en pension tilkendes. Det bliver fremhævet, at ingen må tildeles pension på grund af udviklingen på arbejdsmarkedet, og dette mener man især må indskræpes over for kommunerne, når det gælder personer op til 45 år.

Jeg kunne fristes til at tage denne bemærkning til indtægt for, at der alligevel er en vis betænkelighed hos forslagsstillerne ved at tildele pension til helt unge mennesker på grundlag af et behovskriterium.

En førtidspension på socialt kriterium fra 55 års alderen svarer efter regeringens opfattelse til, hvad det er nødvendigt og forsvarligt at gennemføre i den meget anspændte økonomiske situation, vi befinder os i.

Det understreges af forslagsstillerne, at forslaget vil betyde administrativ forenkling, at ekspeditionstiden kortes ned, at sagsbehandlingen forenkles, og at de administrative omkostninger reduceres.

Jeg tvivler egentlig på, at det vil blive så nemt at administrere, som der lægges op til i forslaget. Alene udvidelsen af personkredsen, der kan få pension efter et socialt kriterium, vil kræve øget administration. Det bliver heller ikke nemt at undgå lægeerklæringer, når der skal tildeles pension til de yngre aldersgrupper, hvor der i bedømmelsesgrundlaget i vidt omfang må indgå helbredsmæssige oplysninger.

Jeg vil lige med få ord sige noget om økonomien i forslaget. Beregningerne over socialdemokratiets forslag viser, at forslaget gennemførelse anslås at ville medføre merud-

gifter det første år på ca. 565 mill. kr. Efter fem år vil merudgifterne være ca. 650 mill. kr. Det er unægtelig et betydeligt højere tal, end der opereres med i regeringens forslag.

I forbindelse med omtalen af økonomien i forslaget vil jeg gerne med det samme ramme en pæl igennem illusionen om, at bare der er penge i den sociale pensionsfond, er alt godt. Jeg har bl.a. adskillige tidligere socialdemokratiske ministre bag mig, når jeg siger, at den omstændighed, at vi har en pensionsfond, ikke betyder, at finansieringsproblemet set ud fra et statsfinansielt og et samfundsøkonomisk synspunkt dermed er afklaret. Realiteten er, at pengene skal skaffes her og nu, det er det, der er den realistiske samfundsøkonomiske situation.

Forslaget lægger op til, at man i forbindelse med en pensionsreform tager spørgsmålet om en omlægning af finansieringsreglerne op. Det er noget, der i forvejen arbejdes med. Der blev i 1981 afgivet en rapport om finansiering, og resultatet af dette udvalgsarbejde må med ind i en samlet løsning for hele det sociale område.

Regeringen er positiv over for en omlægning af finansieringsreglerne. En omlægning på pensionsområdet må dog ses som et led i en samlet omlægning inden for det sociale område. Som sagt arbejder regeringen med spørgsmålet, og jeg er glad for, at socialdemokratiet er indstillet på ændringer på dette område.

Socialdemokratiets forslag har som nævnt så mange lighedspunkter med regeringens lovforslag, at der må være mulighed for at opnå en bred opbakning for ændringer på førtidsområdet, men det ligger klart, at vi fra regeringens side ikke kan acceptere et forslag med så stærke udgiftsstigninger, som tilfældet er.

Erik B. Smith (S):

Førtidspensionsudvalget afgav allerede i februar 1980 sin betænkning, og det er vel ikke forkert at sige, at nogle af hovedkonklusionerne var, at førtidspensionsreglerne var eller er uoverskuelige, og at det i øvrigt ikke er et så fintmasket net, at man undgår, at nogen falder igennem systemet, selv om det er aldeles åbenbart, at der er behov for varig forsørgelse.

[Erik B. Smith]

Betænkningen kritiserede også erhvervsvevurderingen, kaldte den usikker og pegede på, at den resterhvervsvevne, som denne vurdering bygger på, er meget svær at udnytte i praksis. Endelig konkluderede man, at det ærlig talt ikke er så vigtigt med årsagerne som med virkningerne af en varig erhvervsvennedsættelse.

Man lagde op til en total omlægning af systemet, og det er da heller ingen hemmelighed, at socialdemokratiet i regeringsposition har været noget længe om at komme med et udspil, og det skal beklages, at man ikke nåede det.

Nu har regeringen fremsat sit forslag, og jeg vil gerne sige med det samme, at der er tale om en forenkling på området. Der er i alt fald også for nogle grupper tale om en forbedring, men man opretholder en erhvervsvevurdering med den samme graduering, som vi kender i dag, med dens ulemper.

Man fastslår i øvrigt til vor store overraskelse, at udgangspunktet for førtidspension og alderspension skal være på samme niveau. Vi troede, at der i folketinget var nogenlunde enighed om, at førtidspensionisten har et større behov for en noget højere pension end alderspensionisten. Vi undrer os lidt over, at der ikke i højere grad, end tilfældet er, er overvejelser om revalideringsmulighederne, specielt når jeg tænker på den såkaldte behovsbestemte pension, som man foreslår for aldersgruppen 55-67 år, og hvor niveauet er folkepensionens grundbeløb, og hvor man går ind i en samlet vurdering af forsørgelsessituationen for den pågældende, det vil sige, at er der en ægtefælle, der kan forsørge, må det blive resultatet.

Denne aldersgrænse, 55-67 år, synes vi må sammenholdes med de undersøgelser, der er på området, og der forelå faktisk en undersøgelse på et tidspunkt, hvor vi havde fuld beskæftigelse, der viste, at den gruppe, som vi her må forvente at specielt dette tilbud retter sig imod, allerede i 40-50 års alderen havde betydelige beskæftigelsesproblemer. Vi ved også, at ved stigende alder er der stigende risiko for mislykket revalidering. Det er faktisk heller ikke overraskende - selv om det er beskæmmende at erkende det - at over 50 år i alder gør det uhyre vanskeligt at gennemføre et heldigt revalideringsforsøg.

Når jeg nævner det, er det selvfølgelig, fordi jeg mener, at hvis der overhovedet skal være nogen aldersgrænse, skal den ikke være på 55 år. Den er bestemt sat for højt. Vi synes heller ikke, at det er rimeligt, at den gruppe, der i dag er omfattet af enkepensionsreglerne, som ville være berettiget til enkepension, og som har et behov for den, vil falde ud for så vidt angår både de 45-årige med 2 børn under 18 og de 50-årige.

Niveauet - altså mellemste og højeste invalidepension - kan vi efter sagens natur ikke have nogen kritik af. Det ligger helt op ad vores eget, men vi synes altså ærlig talt, at folkepensionsniveauet for laveste invalidepension og for behovspensionen er en tand for lavt. Nu var ministeren så flink at citere fra B 33's behandling i salen i forrige samling. Jeg skal være lige så flink og lade være med at citere, hvad det konservative folkepartis ordfører ved den lejlighed sagde fra talerstolen.

Om ægtefælleindkomsten skal smitte af eller ikke smitte af? Ja, vi har baseret vores forslag på, at det skal den ikke. Det hænger selvfølgelig sammen med de store vanskeligheder, der er forbundet med, om det skal være, fordi man er gift eller ikke gift, altså med en belønning af dem, der faktisk lever sammen uden ægteskab. Problemerne med dyneløfteri, og hvad der i øvrigt måtte være, er selvfølgelig noget, man bør kunne diskutere nærmere, men udgangspunktet for os er - man kan sige, at vi giver op - at vi satser på det enkelte individ og dets egen situation.

Over for regeringens lovforslag har vi vores eget forslag, som jeg skal henvise til. Jeg vil dog alligevel gøre nogle bemærkninger om forslaget, fordi det er rigtigt, at det indeholder mange elementer fælles med regeringens. Det er i det store hele de samme love, vi tænker ophævet. Tildelingskriteriet for så vidt angår mellemste og højeste pension er også det samme. I den forbindelse vil jeg gerne sige, at socialdemokratiet har en interesse i at bevare det. Vi ønsker at bevare interessen for at påvise sammenhæng mellem arbejdsskader, nedslidning, usundt arbejdsmiljø osv. og så konsekvensen vedrørende en invalidepension. Det kan vi gøre gennem bevarelsen af mellemste og højeste invalidepension.

Derudover har vi tænkt os at supplere med et behovskriterium. Det er heller ingen

[Erik B. Smith]

hemmelighed, at en socialpension uden aldersgrænse selvfølgelig ikke er uden betænkeligheder. Det er i og for sig heller ikke forkert at sige, som ministeren siger, at jeg har taget det med de 45 år som udtryk for, at man har betænkeligheder ved en social pension under 45 år. Det har vi, men vi føler os temmelig overbeviste om, at de sociale myndigheder ikke er i tvivl. Det, der har været problemet hidtil, har været, at man har haft nogle, der helt åbenbart ikke har kunnet klare sig ved egen hjælp og havde behov for forsørgelse fra det offentlige, men som ikke kunne skaffe et tilstrækkeligt lægeligt grundlag for det. Man har sendt dem rundt i systemet igen og igen for at finde en eller anden speciallæge, der ville give en erklæring, som man kunne hægte en pension op på. Det har kostet en masse penge. De eneste, der har tjent på det, er lægerne, og de stakkels mennesker, der har kørt rundt i systemet, er blevet dårligere og dårligere af det. Nogle har fået en pension, andre er endt på varig hjælp, men uheldigvis har det været under alle omstændigheder.

Det er denne meget lille gruppe, vi har bekymret os om. Det er muligt, at vi kan finde en løsning på det problem. Det skal jeg ikke sige, men denne gruppe må i alt fald med i et fremtidigt førtidspensionssystem.

I øvrigt siger vi, at det vil være rigtigt, at socialforvaltningen ikke opgiver den pågældende, selv om man får tilkendt pensionen, men løbende må følge ham eller hende med henblik på en placering senere på arbejdsmarkedet, hvis arbejdsmarkedet måtte ændre sig. Det er da naturligvis heller ikke uproblematisk, at man har en sådan bestemmelse, men vi ved af erfaring, at det at blive placeret på arbejdsmarkedet er et spørgsmål både om den enkelte, om arbejdsmarkedsudviklingen og om de initiativer, man i øvrigt måtte tage. Vi tror faktisk, at man på denne måde godt kan få nogle over i en selvhjulpens situation senere.

Vi peger på, at det vil være rigtigt, at arbejdsmarkedets parter får en stærkere placering i pensionsnævnet, og det hænger sammen med vores bekymring for socialpensionens mulige overforbrug, kan man sige. Vi vil ikke have en situation, hvor arbejdsmarkedsudviklingen resulterer i, at der vil være flere, der flyttes over på en social pension. Det ønsker vi ikke. Kommunerne skal gøre

sig enhver anstrengelse for at sikre, at ingen bliver flyttet på pension, uden at alle revalideringsmuligheder er udtømt. Det mener vi at kommunerne må have en økonomisk interesse i.

Det er det, vi skriver. Jeg er ikke sikker på, at det var det, jeg kunne tage ministerens bemærkninger om finansieringsreformen til indtægt for. Vi mener, der bør være en speciel økonomisk interesse på dette område. Det kan formuleres i form af en stimulans til op-søgende, forebyggende arbejde. Det kan også formuleres på den måde, at man siger, at det bliver en andel af pensionen. Hvilken model man skal vælge, har vi ikke lagt os fast på. Vi føler os fuldkommen overbeviste om, at det vil give en enklere sagsbehandling. Når der er den lange ekspeditionstid, er det for de komplicerede sager, er det for at finde frem til den rigtige pension for den pågældende eller for at se, om man overhovedet kan give en pension. Her vil der være så lille forskel på en pension efter de lægelige kriterier og efter de sociale kriterier, at man ikke af den grund vil sende den pågældende fra den ene speciallægeundersøgelse til den anden.

Vi har en særlig regel om dem, der har udført husligt arbejde i hjemmet og er blevet forsørgt og fortsat bliver forsørgt af en ægtefælle. Der siger vi: for denne særlige gruppe vil man betragte det at udføre husligt arbejde som et erhverv, og hvis ikke man kan udføre det erhverv, vil man være berettiget til denne pension. Det er altså ikke nok, at man har udført huslige funktioner og så siger: nu vil jeg ud på arbejdsmarkedet, det kan jeg desværre ikke komme, revalideringen er for-gæves, altså må jeg være berettiget til pension. Det lukker vi af for.

Ministerens oplysninger om det økonomiske vil jeg ikke sige overraskede mig. Vi har godt vidst, at det var over det beløb, som socialdemokratiet i regering havde sat af til en førtidspension. Socialdemokratiet afsatte 444 mill. kr. til formålet pr. 1. januar 1984. Når nu ministeren i anden sammenhæng er så glad for at fremhæve, hvad man har sat af til pensionisterne, uden at fortælle, at det var præcis det samme beløb, som den tidligere regering satte af til pensionisternes varme-hjælp, kunne det måske have været rart at få bekræftet heroppefra, at det beløb satte man faktisk af til en førtidspension.

[Erik B. Smith]

Men vi ved godt, at dette i de første år bliver for dyrt. Det er for mange penge; der er for mere end 444 mill. kr. i forslaget. Derfor foreslår vi også en gradvis ikrafttræden. Jeg tror, som ministeren også var inde på, at der med de mange fælles elementer må være mulighed for, at vi kan komme i gang med seriøse forhandlinger for, hvad jeg håber, at få et bredt forlig på dette område. Jeg tænker mig med den holdning, regeringen i øvrigt har til skattelettelser, som jo skaber mere arbejde, som betyder mindre dagpenge, at det økonomiske vel ikke skulle være så altafgørende for denne gruppe. Jeg garanterer for, at de penge til denne gruppe bliver brugt til et højere forbrug, for deres forbrug er utrolig lavt.

Jeg vil gerne slutte med at sige, at det er mit oprigtige håb, at vi kan nå et bredt forlig på området. De grupper, som vi her omfatter i lovgivningen, er for svage til, at vi skal gøre dem til genstand for partitaktiske spillfægtier.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Socialministeren bebudede i sin redegørelse vedrørende ældrekommisionens rapport, at han ville fremsætte forslag til en ændring af førtidspensionsområdet. Endvidere stemte det konservative folkeparti ved behandlingen af beslutningsforslaget B 33 den 25. maj 1982 for afskaffelsen af laveste invalidepension.

Det konservative folkeparti kan derfor tilslutte sig ministerens forslag til ændringer i førtidspensioneringssystemet. Vi betragter det netop som den nødvendige forenkling af førtidspensionssystemet. Det skulle give mere sammenhæng og derfor være mere overskueligt for brugerne og for dem, der rent faktisk skal sagsbehandle.

Ved at ophæve enkepension, folkepension for enlige kvinder i alderen fra 62 til 67 år, førtidsfolkepensionsalder fra 55 til 59 år og endvidere den førtidige folkepension fra 60 til 67 år og erstatte det med helbredsbetings førtidspension og en førtidspension på grundlag af sociale og helbreds-mæssige forhold tror jeg at man netop opnår det, man vil: forenkling og mere sammenhæng.

Den helbredsbetingsede førtidspension skal gå fra 15 til 67 år, når erhvervsevnen er nedsat med halvdelen på grund af invaliditet. Det er en udvidelse til 67 år. Vi kan tilslutte

os dette, for det må jo være et led i sammenhængen i et pensionssystem. Det drejer sig her om en varig nedsættelse af erhvervsevnen; det vil sige, at det har noget at gøre med, at man forlader sit erhverv, at man forlader arbejdsmarkedet og skal have en kompensation for det.

Førtidspensionen på grundlag af sociale og helbreds-mæssige forhold fra alderen 55 til 67 år kan vi også tilslutte os, som det er formuleret i ministerens forslag. Det er her en behovsbestemt førtidspension, det er altså forsørgelsessystemet, der kommer ind i billedet.

Jeg vil gerne også pointere her, at det er et spørgsmål om arbejdsmarkedet og om, at man fratræder sit arbejde. Der har jo været en del tale om efterlønnen i denne forbindelse, men efterlønnen hidrører fra aftaler mellem arbejdsmarkedets parter og er derfor tilknyttet arbejdsmarkedet og tilbagetrækning derfra. Der er derfor ingen – jeg understreger: ingen – ændring i efterlønnen, ligesom der heller ikke er nogen ændring i de øvrige invalidepensionsformer, den mellemste og den højeste, og vi kan tilslutte os, at man bibeholder dem.

Jeg vil gerne advare imod at gøre pensionslovgivningen til en regulator på arbejdsmarkedet. Hr. Erik B. Smith nævnte, at det var måske ikke nok, at det gjaldt de 55–67-årige, også de 40–50-årige har problemer. Jeg vil mene, at deres problemer må man tage sig af på en anden måde inden for det samlede sociale system. Jeg tror ikke på, at det er formålstjenligt, at en pensionsalder bliver sat ned. At gå på pension virker i sig selv inaktiverende. Derfor kan det virke invaliderende, og det tror jeg ikke er godt for os mennesker. Vi skal have et incitament til stadig væk at kunne yde noget og ikke bare nyde. Derfor er beslutningsforslag B 49 fra socialdemokratiet på mange måder lig det, regeringen kommer med, men de alderskriterier, der bliver nævnt, vil jeg være meget varsom med at anbefale. Vi har 67 år som officiel pensionsalder – når man vil sige det positivt: den alder, hvor man trækker sig tilbage fra arbejdsmarkedet – og den ønsker jeg at holde fast ved. Det gør de forskellige pensionsorganisationer også. De samvirkende Invalidepensionsorganisationer har gang på gang sendt os breve og anmodet om, at vi ikke nedsætter pensionsalderen, men måske snare-

[Lizzie Lichtenberg]

re giver mulighed for, at man kan få en del-pension.

Den af socialdemokratiet foreslåede be-hovspension, som kan starte fra 60 år på fol-kepensionsniveauet, kan jeg ikke anbefale, for det er altså en folkepension før tiden. Der må være et incitament til, at man kan holde sig så længe på arbejdsmarkedet som muligt, ellers skal regeringens forslag med en udgangsalder på 55 til 67 efter helbredsmæs-sige og sociale kriterier gælde i denne sam-menhæng.

De to andre love er jo konsekvenser af ændringen. Lovforslag nr. L 137 bliver en folkepension alene for borgere over 67 år. Lovforslag nr. L 138 ændrer lov om børnetil-skud m.v., hvor man hidtil har haft et særligt børnetilskud til modtageren af den laveste invalidepension. Det bliver ændret til samme beløb som for folkepensionister, såfremt det vedtages. Det giver en merudgift på 11 mill. kr., men ministeren har indregnet den i det beløb på de 184 mill. kr., vi har fået at vide at denne her lov skulle komme til at koste ekstra.

Nu plejer vi jo ikke at synes, at det er godt, at der kommer merudgifter, men denne er en merudgift, det konservative folkeparti kan tilslutte sig. Det berører borgere, vi er parate til at hjælpe, og vi håber derfor på, at disse lovforslag kan få en velvillig og hurtig behandling. Jeg synes, den åbning, jeg kunne mærke fra hr. Erik B. Smiths side ved, at socialdemokratiet har set, at deres beslutningsforslag måske kunne opdeles i etaper, kunne føre til, at det lovkompleks, som mini-steren fremlægger, kunne være den første del. Derefter kunne man jo se, om det er øn-skeligt at bruge penge til det, som er nærme-re beskrevet af socialdemokratiet.

Henrik Toft (V):

Oven på alle de glade nyheder i sidste uge må de tre lovforslag, L 136, L 137 og L 138, vel kunne siges at være denne uges glade nyhed. Når regeringen lægger så mange an-strengelser i at få genoprettet økonomien, er det ikke bare for at give erhvervslivet bedre vilkår, det er det også, men det er ikke mindst af hensyn til sikkerhedsnettet under samfundets svageste grupper.

Til denne sikring af deres ydelser hører også nogle forståelige regler, og jeg vil gerne

rose socialministeren for, at han så hurtigt efter sin tiltræden har levet op til regeringens proklamerings om forenkling. Den sammen-skrivning, som der sker med disse tre forslag, drejer sig jo nemlig om enkepension, folke-pension til enlige kvinder mellem 62 og 67 år, førtidig pension til personer mellem 55 og 59 og 60 til 67 samt hustrutillæg.

Samtidig med at vi behandler disse for-slag, håber jeg, at vi i enighed kan nå frem til en positiv afslutning på debatten om lave-ste invalidepension med det niveau, som her-ved er foreslået for modtagere af denne ydel-se.

Selv om der altså er meget positivt i de forenklinger, som herved foreslås gennem-ført, skal det selvfølgelig gennem overgangs-reglerne sikres, at der ikke bliver uhensigts-mæssigt store forskelle ved overgangen fra de hidtidige love.

Med mit kendskab til spørgelysten i so-cialudvalget føler jeg mig overbevist om, at mulige faldgruber og skævheder nok skal blive afdækket under udvalgsarbejdet.

I bemærkningerne til lovforslag nr. L 136 er der gjort udmærket rede for principperne for helbedsbetinget førtidspension. Venstre er enig heri, og den lige adgang til pension for kvinder og mænd kan der selvfølgelig ikke rejses nogen diskussion om. Selv om det bemærkes, at der ikke kan gives en helt ud-tømmende og detaljeret beskrivelse af alle begrundelser, der skal indgå i behovsvurde-ringen, vil det være nyttigt, at vi under ud-valgsarbejdet får dette gennemdrøftet.

Venstre finder, at det er i orden at anven-de dagpengemaksimum som udgangspunkt for den behovsbestemte førtidspension, lige-som jeg i øvrigt kan tilslutte mig bemærknin-gerne om fastlæggelse af en højeste indtægts-grænse.

Jeg er også meget tilfreds med redegørel-sen for overgangsordningerne, for selv om der forenkles ved denne lovgivning, vil over-gangsfasen jo alligevel give spekulationer, og her er det vigtigt, at der så vidt muligt tages højde for alle tænkelige vanskeligheder, også de administrative.

Jeg forstår godt, at det er vanskeligt at vurdere forslagens økonomiske konsekvenser. Det kan heller ikke være det altafgørende. Målet må være at skabe en forenklet og for-ståelig lovgivning på førtidspensionsområdet, en lovgivning, der er til at forstå, og som kan

[Henrik Toft]

holde en tid fremover, selv under skiftende økonomiske vilkår. Til dette finder venstre forslaget velegnet. Vi går positivt ind i udvalgsarbejdet.

Ændringerne efter lovforslag nr. L 137 er jo udelukkende konsekvensændringer, som ikke giver mig anledning til bemærkninger, og det samme er tilfældet med lovforslag nr. L 138, hvor der sker en forenkling af reglerne for udbetaling af det særlige børnetilskud.

Sammen med regeringens forslag ligger til behandling beslutningsforslag nr. B 49. Jeg foretrækker at betragte dette forslag som socialdemokratiets tilsagn om, at partiet gerne vil medvirke til en ændring af førtidspensionsreglerne, sådan som også socialministeren sagde. Hvor dette forslag har sammenfald med regeringens, kan vi selvfølgelig sagtens finde sammen. Jeg synes for resten, der er en hel del ting, som er sammenfaldende. Det gælder, at alle muligheder for revalidering skal være udtømte, det gælder ønsket om forenkling, og om det så er tidspunktet for ikrafttræden, så er det sammenfaldende. Forslagets økonomiske konsekvenser har socialministeren omtalt, og det samme gælder jo de ting, der gør forslaget så meget dyrere end regeringens.

Den samlede konklusion må derfor blive, at venstre afviser socialdemokratiets beslutningsforslag.

Jeg skal i øvrigt tilsige venstres medvirken til et positivt udvalgsarbejde.

Alice Faber (SF):

Jeg skal komme med nogle kommentarer til lovforslagene i stedet for vores ordfører, fru Birthe Hansen, som er syg, og jeg vil gerne komme med nogle generelle betragtninger i første omgang.

Vi er i SF meget glade for, at det nu ser ud til, at socialdemokratiet og regeringspartierne er ved at finde, at der nu skal gøres noget ved laveste invalidepension. Det hilser vi selvfølgelig med meget stor glæde fra socialistisk folkepartis side, og vi ved også, at alle de, der har ventet og troet og håbet, nu glæder sig meget til det, der skal ske.

Ændringer på førtidspensionsområdet har trængt sig meget på igennem de senere år. Bare i den korte tid, jeg har været her, er det sagt mange gange fra denne talerstol. Hele det kaos, der hersker på dette område, hvor

ingen kan finde ud af, hvordan de forskellige pensioner virker, og hvilke kriterier der hører til det ene eller andet område, er vi meget glade for at der bliver gjort noget ved.

En anden ting, som jeg vil sige noget om, er satserne. De grupper, det drejer sig om, er udstødt af arbejdsmarkedet af forskellige grunde. Det er blevet sværere at klare sig på arbejdsmarkedet, og de svageste bliver udstødt. Det er dem, som skal klare sig for de satser, som vi sætter for en ny førtidspension.

Det er vigtigt, at vi ikke får nogle satser, som vi ikke kan være bekendt over for de mennesker, vi ikke har plads til på arbejdsmarkedet. Det er vigtigt, at vi får nogle satser, som vi kan være bekendt over for dem, som bliver invaliderede på grund af sygdom, eller som har medfødte handicap.

Det er også vigtigt, at vi ser på alle de grupper, som tidligere er kommet i klemme, det drejer sig specielt om en meget stor gruppe kvinder på grund af kvindens stilling i det hele taget på arbejdsmarkedet. Det er vigtigt, at kvinderne får en selvstændig pension i stedet for at blive hægtet på mændenes pensioner.

Det er også vigtigt, at vi får vurderet både de lægelige og de sociale kriterier, fordi, som jeg sagde før, der er alt for mange, der ikke har kunnet opnå en pension, fordi kriterierne har været for firkantede.

Vi skal også have kigget nærmere på alderskriterierne. Vi har ikke fra socialistisk folkepartis side sat os meget hårdt på, om det skal være 15 eller 18 år, der skal være afgørende for, at man kan få en pension. Men grupperne – og det er jo specielt kvinderne – på omkring 60–65 år må ikke blive dårligere stillet, de skal stilles betydelig bedre.

De samvirkende Invalideorganisationer er jo i betænkningen fremkommet med et forslag, som vistnok er fuldstændig identisk med det, VS fremsatte her i tinget, om et erhvervsudygtighedsbeløb. Jeg skal ikke lægge skjul på, at det forslag er et idealforslag, som vi da gerne ville være med til at støtte, men det er nok urealistisk, og lad det blive ved det.

Angående regeringens forslag er vi som sagt meget glade for, at der sker en forenkling, hvad der er stort behov for, og at laveste invalidepension forsvinder. Når det dre-

[Alice Faber]

jer sig om satserne, synes vi, det er meget snævert. Det beløb, man vil give ud over mellemste invalidepension og højeste invalidepension, svarer til alderspensionens grundbeløb, hvis jeg har forstået det rigtigt, og det drejer sig om 2.589 kr. Derudover skal der være mulighed for at få pensionstillægget. Det er ikke ret meget over de 1.900 kr., som den laveste invalidepension på nuværende tidspunkt er på. Det er en meget, meget stor gruppe, man vil give det beløb, og som de mennesker skal leve for. Det er ikke ret meget over sultecirkulæret, og det skal man leve på hele sin livsperiode. Det er vi absolut ikke tilhængere af, og det kan vi ikke være med til.

Vi er heller ikke tilhængere af regeringens forslag om de lægelige kriterier. Vi ser meget hellere, hvad socialdemokratiet er inde på, at det bliver en blanding af lægelige og sociale kriterier, da det andet er for firkantet sat op. Det er vigtigt, at man tager hensyn til hele pensionistens situation både lægeligt og socialt, og der er for mange nedslidningssymptomer, der ikke kan komme ind under nogen rent lægelige kriterier, hvorfor man er nødt til at have en meget bredere behovsvurdering.

Så vil jeg gå over til socialdemokratiets forslag, som vi finder langt bedre. Vi er også meget glade for, at den laveste invalidepension her er væk, og for forenklingen. Vi finder, at kriterierne om varigt behov for forsørgelse fra det offentlige er meget mere realistiske end regeringsforslagets. Satserne på mellemste invalidepensions niveau er rimeligere, men stadig væk meget svære at leve på hele livet. Vi ville meget gerne være med til at sætte satserne højere op, fordi der var mange ting, som man kunne komme ud over, hvis man gav hele pensionsområdet et bedre levestandard. Så var man fri for, at pensionisterne i det hele taget skulle føle sig som en gruppe, der har svært ved at komme igennem med mange ting i hele samfundet.

Men vi finder også, at det er vigtigt at gøre opmærksom på, at der må laves nogle overgangsordninger for de grupper, som kommer i klemme her og nu, indtil forslaget bliver vedtaget.

En stor del af de kvinder, som havde laveste invalidepension, og som fik suppleret op med bistandshjælp, føler stadig væk, at de bliver presset til at gå på enkepension ude i

kommunerne. Derfor er det vigtigt, at vi prøver på at få lavet nogle overgangsordninger, sådan at de ikke kommer i klemme.

Derudover synes jeg også, det er vigtigt, når vi snakker førtidspension, at vi i det hele taget får set på pensionistægtepars skatteforhold. Jeg håber, at det ikke varer så længe. Jeg synes, det er meget beskæmmende for os, at det virker så meget urimeligt, at skattesystemet på den måde gør pensionistægtepars forhold sådan, at når de får en lille forhøjelse af pensionen, så sluger skatten næsten resten.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg vil begynde med at kommentere det dårligste. Det er det, der foreligger i beslutningsforslaget fra socialdemokratiet. Det kan man finde ud af hvad går ud på, når man også læser bemærkningerne til forslaget, for dér kan man citere fra den sidste spalte på side 3 forneden, hvor der står:

»De økonomiske konsekvenser af beslutningsforslaget må nærmere belyses under udvalgsarbejdet. Forslagsstillerne er indstillet på, at pensionsreformen må holdes inden for de midler, der er til rådighed fra den sociale pensionsfond, eventuelt således at reformen træder gradvis i kraft, efterhånden som midlerne frigives fra pensionsfonden.«

Socialdemokratiet vil altså kun give det, som er i restrente fra den sociale pensionsfonds afkast. Det er alt, alt, alt for lidt, og derfor er vi nødt til at vende tommelfingeren nedad.

Det viser, at socialdemokratiets forslag er en masse flotte ord, men socialdemokratiet er stadig væk ikke på plads, når det gælder de svage i dette samfund.

Det er også tydeligt markeret i de sidste dage, for nu har vi en statsminister, der tydeligt siger, at vi skal have en skattelettelse, som jo helt logisk og konsekvent vil hjælpe de svage grupper, dem, der er på invalidepension, enlige mødre, unge under uddannelse og de folkepensionister, der tjener lidt ved siden af. Dem hjælper det noget at få en hundredkroneseddel, men hvis man har vederlag som folketingsmedlem, er det klart, at det ikke er ret meget. Men det kan altså ikke lade sig gøre at forklare, at en hundredkroneseddel, når det er 100 kr. pr. mand, hjælper de svage grupper mest, det er klart. Men her hører vi ganske tydeligt, at socialdemo-

[Askjær Jørgensen]

kratiet og de radikale ikke vil være med til en håndsækning til de svage grupper i dette samfund.

Det er ikke noget nyt for mig. Sådan har jeg vidst det har været i mange år, og sådan kan man se det fortsætter. Det er også det, der lyser ud af socialdemokratiets mange smukke ord, som imidlertid ingenting betyder, når det kommer til stykket. Socialdemokratiet vil ikke hjælpe de svage i dette samfund.

Så skal jeg sige tak til ministeren, fordi der nu er fremsat nogle lovforslag til forenkling på området her, så vi kan komme et stykke fremad. Jeg skal sige tak, fordi man har nået det, man lovede, nemlig at man ville komme med noget, da man sagde nej til at ville tage fat på det med at afskaffe laveste invalidepension.

Vi er fra fremskridtspartiets side helt enige i, at der er behov for at kaste en del af de eksisterende love bort og så få vedtaget nogle enkelte klare, let forståelige love, der er retfærdige.

Men vi har også nogle beklagelser, og de går på, at man ikke har turdet røre ved efterlønsområdet, for hvis man skal se på, hvad sociallove og pensionslove skal gå ud på, skulle de faktisk være et sikkerhedsnet for alle borgere. Det skulle jo være sådan, at alle borgere havde ens betingelser, og dér piner det os stadig væk, at nogle 62-årige eller 64-årige kan eksistere på nogle meget høje efterlønsordninger, mens andre skal fungere på en førtidspension.

Jeg har så et teknisk spørgsmål til ministeren. Jeg har været gennem selve lovteksten adskillige gange, og der står højt og tydeligt, at førtidspension bestående af grundbeløb kan tilkendes personer, hvis erhvervssevne er nedsat i mindre grad end angivet i stk. 2, nr. 1, men dog mindst med halvdelen. Der står altså, at det er førtidspensionens grundbeløb, man kan få. Der står ingen steder i lovteksten, at der kan fås nogle tillæg, og derfor må jeg forstå lovforslaget således, at førtidspensionens størrelse gælder grundbeløb og intet andet. Vi har endnu ikke oplevet, at det er bemærkningerne, der gælder rent lovgivningsmæssigt. Det er rigtigt, at i bemærkningerne står der noget med, at der til alle tre pensionstyper kan ydes pensionstillæg. Jeg tror altså, der er en fejl i redigeringen, eller at der mangler noget. Det er i hvert fald no-

get, som jeg synes vi trænger til at få set nøje på under udvalgsarbejdet.

Hvis man i øvrigt skal spekulere på, om det er rimeligt at have sådan en førtidspensionsordning, så har vi i fremskridtspartiet den opfattelse, at hvis vi havde fuld beskæftigelse i samfundet, var der jo masser af muligheder for borgere, der har et handicap. Derfor skal lovgivningen vedrørende førtidspension være anderledes, når vi har så alvorlig en krise i samfundet som den, socialdemokratiet har skabt os, end hvis vi havde fremskridtssamfundet, hvor der ville være fuld beskæftigelse til alle.

Vi kan se, at man nu skal op på at have mistet mindst halvdelen af erhvervssevnen for at kunne få pension. Vi mener faktisk, at der er så mange ledige med fuld erhvervssevne, at det er for stramt. Vi vil under udvalgsarbejdet arbejde på, at man kan få førtidspension, når en 25-30 pct. af erhvervssevnen er væk, for hvordan skal borgere, der har mistet f.eks. 30 pct. af erhvervssevnen, klare sig i køen, hvor de, der har fuld arbejdsevne, stiller op og går på arbejdsløshedsunderstøttelse til en 100.000 kr. eller så om året.

Se, alt det, vi diskuterer her i dag, er jo fordelingspolitik. Hvorfor skal en havnearbejder have lov til at skabe sig, fordi han skal nøjes med en indtægt på 130.000 kr. om året, når vi samtidig har nogle politikere, der siger, at mennesker, der mangler op til 50 pct. af erhvervssevnen, skal ligge nede på et niveau på 25.000 eller 30.000 kr. om året? Det er ikke retfærdigt.

Jeg tror også, at når man diskuterer det med invaliditetsbegrebet, må man ind på at vurdere, om mennesker, der går arbejdsløse i mange år i træk, ikke også er invalide i den forstand, at de mangler evnen til at skaffe sig et arbejde. Er det ikke et handicap?

Vedrørende 55 års grænsen må jeg nok sige, at den er vi bekymret for. Vi mener faktisk, den er for høj. Vi mener, at der er masser af mennesker på 45 og 50 år, ikke mindst alle de selvstændige erhvervsdrivende og deres ægtefæller, som er blevet slået i stykker som følge af den krise, socialdemokratiet har foræret os. Der er rigtig mange dér, der rammes hårdt. Er det en måde at behandle samfundets borgere på, der har forsøgt at være aktive, drive erhvervsvirksomhed, skabe værdier, producere noget, som kan afsættes indenlands eller udenlands, så det gavner vores

[Askjær Jørgensen]

fælles økonomiske kasse? Er det en måde at behandle disse mennesker på, hvis de kuldsejler som 45- eller 50-årige og har diskusprolaps, er diabetikere, eller hvad ved jeg, så at sige til dem, at nu kan de blive sat på førtidspension, socialhjælp el.lign.? Det mener vi ikke. Vi mener, der er et meget stort behov for at sige, at modtagere af såvel førtidspensionsbeløb som arbejdsløshedsunderstøttelse og efterløn alle sammen er borgere, der skal leve på et socialt sikkerhedsnet, der skal være retfærdigt, der skal være ens for alle borgere.

Fremskridtspartiet helmer ikke, før vi får arbejdsløshedsunderstøttelsen sat ned på samme beløb som førtidspensionen eller rettere sagt får førtidspensionsbeløbene sat op. Det ville nok være rimeligt, hvis man lod de to beløbsstørrelser mødes på midten. Førtidspensionsbeløbet skal langt, langt, langt højere op, end det fremgår af ministerens forslag, inden vi er tilfredse. Vi er ikke tilfredse med, at mennesker skal nøjes med et grundbeløb, eventuelt med et tillæg, enten det nu bliver 25.000 eller 30.000 eller 35.000 kr. om året. Det er ikke en måde at behandle mennesker på, som typisk vil være mennesker, der har gået ude og knoklet og gjort det grove arbejde her i samfundet.

Vi ser det også i relation til, hvor godt man beskytter tjenestemænd, hvor godt man beskytter folkevalgte, hvor godt man beskytter offentligt ansatte på alle leder og kanter. Vi ser det også i relation til, hvor heldige de har været, der har haft en ansættelse, hvor de får høje erstatninger, når de får en eller anden varig arbejdsskade.

Vores konklusion er, at vi er nødt til at sige, at socialdemokratiets holdning på området her er meget asocial. Socialministerens forslag er et skridt på vejen, det er mere acceptabelt, men der mangler et meget stort stykke endnu, inden man har nået, hvad der er retfærdigt, inden vi kan påberåbe os, at vi har et velfærdssamfund.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Nu kunne man jo godt få opfattelsen af, at meningen med de fremsatte forslag var at lave flere pensionister, men det er det sådan set ikke, og jeg tror også, man skal tage lidt af dramatikken af det med hensyn til reform, for reformer har jo været et forslidt og mis-

brugt ord. Der har meget sjældent været rigtigt indhold i reformer, sådan som jeg opfatter det, hvor man kigger på, hvad der er behov for, hvad vi kan gøre ved det, og vender bunken en gang. Det har man jo ikke rigtig gjort. Man har ligesom lappet lidt videre på det, der var. Det er i øvrigt også et forslidt ord, undskyld.

Men med hensyn til socialdemokratiets forslag vil jeg sige, at det er da et rigtigt oppositionsforslag, og det er meget forståeligt, men samtidig er det også den ideale fordring. Det kan nok ikke lade sig gøre, men der er mange gode ting og mange gode tanker i det, men det er samtidig også for dyrt.

I øvrigt synes jeg, det er en historisk dag, hvor man næsten skulle have en flagsmykket sal i stedet for det meget store ekko, som lyder, når jeg siger noget heroppefra, for hvis vi nu havde forestillet os, at det var et lovforslag om alle hunde ud af København, så havde der sikkert været tæt pakket, men dette drejer sig sådan set om opfyldelsen af nogle løfter, som to regeringer har givet en meget stor gruppe mennesker, og her tænker jeg specielt på det, som vi alle sammen, hvad enten vi hører til det ene eller det andet parti, har måttet bøje nakken skamfuldt over, nemlig laveste invalidepension. Det har været noget af det mest ubehagelige for alle partier i denne sal at være vidne til, at man ikke har kunnet gøre det, man har lovet, og jeg synes egentlig, det allerbedste ved det hele er, at nu får vi da indfriet vores løfter om at afskaffe den laveste invalidepension, som har redet os alle sammen som en mare, fordi vi har givet folk nogle løfter, som de har troet på, og som så ikke blev opfyldt.

Det, man så vil med dette, er en forenkling og en afslutning af det punkt, som jeg nævnte før, nemlig laveste invalidepension. Lad os få det overstået, og lad os få kigget på, hvad vi kan gøre ved det. Socialdemokratiets og regeringens forslag ligner i øvrigt hinanden i deres grundlæggende substans uhyre meget, så derfor lagde jeg også mærke til – og det var med glæde – at hr. Erik B. Smith talte om et bredt forlig. Selvfølgelig kan det da blive det, og årsagen til, at der måske ikke er så mange til stede – men det er der i øvrigt aldrig, når vi taler om socialpolitik – er måske, at der egentlig har været en ret god debat ude omkring. Der har været debat om dette, man har fået trukket linjerne

[Yvonne Herløv Andersen]

op og er nogenlunde klar over, hvad der egentlig kan blive ud af det her gennem, som hr. Henrik Toft sagde, et grundigt udvalgsarbejde.

Det, vi gør, er, at vi erstatter nogle pensionstyper, som er opstået ved knopskydning langs ad vejen, som tingene har ændret sig ude i samfundet, hvor vi har haft behov for at indføre en førtidspension. Jeg er glad for, at alle pensioner, der er i orden og i kraft, samt mellemste og højeste invalidepension bliver, hvor de er. Men hvorfor egentlig lade højeste blive, hvor den er? Hvis man rigtig tænker på den store forskel, der er på førtidspension og så det, man kan få i højeste invalidepension, er der et fantastisk stort spring. Jeg har ikke noget imod højeste invalidepension, skal jeg sige med det samme, men når man er nået derop, er de tillæg, man får, også høje. Det bliver en 7.000 kr. i hvert tilfælde mange gange, og det er en meget høj pension, synes jeg. Jeg har været ude for flere, der har sagt: ja men vi kan da godt undvære lidt til den anden ende; så måske skulle man også kigge lidt på det, selv om det ikke gavner meget. Men jeg tror, man skal kigge på pensionens størrelse og den graduering, der skal være i den, for at være sikker på at få et rimelig godt system. At det så ikke kan deles ud på de mange mennesker, er jeg klar over, men jeg tror, man skal kigge lidt på det.

Så er man uenig – og det er meget forståeligt, som jeg også sagde før med hensyn til Ibsen og den ideale fordring – om størrelsen af de beløb, der skal udbetales, og jeg ville da også have lavet det forslag, der gik på mellemste invalidepension, tror jeg, hvis ikke jeg af forsynet var blevet placeret i finansudvalget og havde kigget lidt på, hvordan pengene egentlig har det. Det er et meget godt dobbeltjob at være både i socialudvalget og i finansudvalget, det bringer én lidt ned på jorden, når man får nogle flyvske tanker om, hvad man godt vil gøre for folk. Men der er altså denne store forskel fra maksimalt i nærheden af 2.600–2.700 kr. og så til de 4.200 kr., som mellemste invalidepension er. Det er en væsentlig forskel, hvis man skal leve af det. Vi kan snakke tingene igennem og så finde ud af, hvor vi havner. Jeg vil tro, at det ikke bliver det store tal, det bliver ikke mellemste invalidepension, for det er der ikke økonomisk mulighed for, det siger sig selv.

Som også hr. Erik B. Smith var inde på det, koster socialdemokratiets forslag efter den beregning, socialministeren har foretaget, 565 mill. kr., mens regeringens i starten koster 194 mill. kr., og det er jo en væsentlig forskel.

Så kommer denne sociale pensionsfond igen. Det er sådan en god ting at tage frem. Jeg blev engang belært grundigt af kommunisterne om, at den sociale pensionsfond ikke er sådan én, der ligger nogle penge nede i og venter på at blive benyttet til samfundsgavnligt formål. De er der jo ikke. Det får man altid at vide, når man spørger, ligegyldig hvem der har været socialminister. Man vil altid gerne bruge denne fond til noget, for det er jo reelt set pensionisternes penge, det ved vi godt alle sammen, men de er der bare ikke mere. De penge, som vi skal bruge til dette, skal vi suge op og indpasse i den øvrige økonomiske politik. Det er jo det, der er så trist, men selvfølgelig kunne man lave noget gradvis, og det kan vi da også kigge på; anderledes er det ikke.

Men så kommer der en anden divergens, og det bliver, hvem der skal have og efter hvilke kriterier, aldersmæssigt f. eks. Der er også nogle divergenser dér. Det er specielt det med helbredsbetingsen, synes jeg nok, som er en væsentlig forskel. Jeg ville gerne være med til at kigge lidt på det stramme syn, der har været ude omkring med hensyn til det helbredsbetingsede, fordi det lægelige specielt har givet nogle problemer, for selv om lægen siger, at der intet er til hinder for, at vedkommende kan gå en tredjedel på arbejde, kan man jo ikke skaffe en tredjedel arbejde, men samtidig skal vi også tage hensyn til, at man ikke må give pensioner efter arbejdsmarkedet, så det bliver lidt af en balancegang, og den tror jeg også vi må have op at vende i udvalget.

Med hensyn til socialdemokratiets forslag om tildeling er jeg nervøs for – selv om man siger, alle muligheder skal være opbrugt – at give en pension på en social betingelse med varigt behov for hjælp, altså varigt behov for underhold. Når jeg er det, er det, fordi kommunerne ikke har det særlig godt af mange forskellige grunde, og vi kender dem nok også selv og må gribe i egen barm. Men de har det ikke særlig godt, og derfor vil det være fristende at skubbe over på en pension. Det er jeg lidt nervøs for, så vi må prøve at

[Yvonne Herløv Andersen]

se, om ikke vi kan forhandle os frem til noget, som giver en garanti for, at noget sådant ikke sker. Noget helbredsbetingset må der ind, men det er klart, at det sociale aspekt også må med.

Så ligger der også en divergens med hensyn til alderen 15 og 18 år. Her kan man godt blive lidt i tvivl, for det kom sig jo egentlig lidt af særforborgens hjemmeboende, der fik invalidepension, fra de var 15 år. Der havde vi i hvert fald fra starten en temmelig stor gruppe, som man havde fokus på. Så er der nogle, der siger: ja men man kommer ud af skolen senere, så hvorfor skulle det være anderledes med den aldersklasse? Hvorfor kan de ikke vente, til de bliver 18 år? Det synes jeg vi skal kigge på, for jeg har ikke noget imod, at man flytter den grænse; i hvert fald skal der nogle meget vægtige argumenter til, før jeg fastholder den på de 15 år. Jeg har ikke rigtig fået noget i hånden nu, som siger mig, at det skal være den grænse, så vi kunne da tale om, hvor den skal ligge. Men under alle omstændigheder skal de forældre have et underhold for de børn, og hvis, som jeg sagde før, kommunerne ikke har det så godt, var det måske bedre, at man var helt sikker på, at de fik det, fremfor at det blev skønsomt tildelt; det kunne jeg godt blive lidt nervøs for.

Så vil jeg gentage, at jeg synes, det lysner meget med hensyn til de to fronter omkring førtidspensionen i salen her, for det er givet, at der bliver et godt resultat ud af det, og der bliver også et samarbejde. Nu skal det bare tage sin tid. Socialministeren har jo været så venlig at komme, når vi kalder, også med de oplysninger, vi har brug for, og det gør han nok også fremover.

Aase Olesen (RV):

Jeg kan berolige CDs ordfører med, at det ikke er os alle sammen, der har det ubehageligt, når man taler om laveste invalidepension. Der er faktisk nogle enkelte partier herinde, som har været ordholdende i det spørgsmål, men det kan man som bekendt ikke bruge til ret meget politisk nu om dage.

Men ellers vil jeg som en kommentar til det, ministeren startede med, sige, at der var stor enighed om målet og en hel del uenighed om midlerne, og at man nok, når man har lyttet til debatten her i dag, må konstate-

re, at der i virkeligheden meget, meget langt er enighed om de principper, man skal gå frem efter, og også ret langt enighed om, hvad vej man skal gå. Der er jo i virkeligheden en meget bred tilslutning til de tanker, som er nedfældet i førtidspensionsreformens betænkning, og så kan man diskutere, hvor langt man kan gå ad vejen, hvor langt økonomien rækker. For mig er det allervigtigste af det, der er sagt herinde i dag, det, som både den konservative ordfører og ikke mindst hr. Erik B. Smith fremhævede, at dette skal gennemføres med et bredt flertal. Det synes jeg at ministeren skal skrive sig bag øret. Ingen kan være tjent med – og slet ikke de grupper, det drejer sig om her – at få gennemført en reform af denne rækkevidde med nogle ganske få medlemmers overvægt til den ene eller den anden side.

Derfor kunne man passende spørge, om de partier, der skal gennemføre det, kan sætte sig hen og forlods blive enige om, hvor mange midler de vil anvende til dette, og så finde ud af, hvad der så er den mest hensigtsmæssige fremgangsmåde. Det kunne man jo opfordre regeringen til at tage initiativ til, for ellers kan det være lidt svært for os andre at finde ud af, om det, man skal sigte på, er en rimelig ordning inden for 184 mill. kr., inden for 440 mill. kr. eller inden for 685 mill. kr. Det kan være noget svært at se, hvor man så skal tage fat, og hvordan man skal lægge niveaet.

Jeg kunne godt tænke mig at stille et andet, helt teknisk spørgsmål til ministeren, for vi er vel enige om, at dette ikke skal jages igennem i stor hast. Men hvor god tid har vi egentlig, hvis vi skal have dette gennemført pr. 1. januar 1984? Er det så ikke ved at være temmelig meget, hvis man skal have tingene proppet i EDB-maskinerne osv.? Og derfor er det jo ikke sikkert, at vi har så forfærdelig meget tid til at gå og lave det store, brede forlig, for jeg synes, at man virkelig skal begynde med at se på, hvad vi egentlig har af midler til det her. I hvert fald vil jeg synes, det er en noget ejendommelig form, hvis man skal se et meget bredt flertal vedtage en meget udgiftskrævende reform for derefter med et ganske lille flertal at skulle hen at hente pengene hjem på store besparelser. Derfor synes jeg, det hænger nøje sammen med, hvad regeringen i øvrigt spiller ud med på det sociale område og på andre områder.

[Aase Olesen]

Det, der bliver hovedproblemet, er vel spørgsmålet om, hvordan vi skal tackle ønsket om et socialt kriterium til en førtidspension, og dér er det vel ikke alene et spørgsmål om, hvor man skal sætte aldersgrænsen, om den skal være 55 år eller vi skal længere ned, om man måske overhovedet ikke skal have nogen aldersgrænse. Det bliver også et spørgsmål om at vurdere konsekvenserne af en aldersbegrænsning, og når jeg siger det, er det, fordi vi i det radikale venstre i hvert fald er noget bekymrede over den konsekvens, som det har fået i det socialdemokratiske forslag, punkt 3, hvor man vil begynde at betragte husarbejde som erhvervsarbejde. Jeg kender udmærket godt begrundelsen, og jeg kan godt se, at det sådan set er en konsekvens af det sociale kriterium, men jeg synes nok, at hvis man først i en lovgivning får slået fast, at husarbejde er erhvervsarbejde, så er man ude i noget, som vi ikke på nogen måde kan leve med på andre områder, og man kunne meget nemt risikere, at det fik nogle afsmittende virkninger. Jeg vil i hvert fald meget advare mod det, og derfor vil jeg synes, at det måske i virkeligheden er en så uacceptabel konsekvens af det sociale kriterium, at det meget vel kunne være, at vi skulle prøve at definere denne ret til førtidspension på en anden måde. Jeg forstod egentlig, at CDs ordfører var lidt inde på samme tankegang.

På den anden side har jeg ingen bekymringer med hensyn til det, som er påpeget om, at der er en gruppe, man har kaldt unge enker, der bliver stillet ringere ved regeringens forslag. Regeringen siger selv, at der er andre, bedre løsninger end at give dem enkepension, og jeg er helt enig i den betragtning. Der bør ikke være et særligt socialt kriterium, der hedder ung enke, det er jeg enig i, så meget mere som jeg tror, at begrebet som sådant meget hurtigt vil være passé. Kvindernes tilknytning til arbejdsmarkedet er overordentlig stor, selv i den nuværende arbejdsmarkedssituation, og vi må vel sige, ja, det lyder paradoksalt, at enkerne uddør, men altså selve det problem, at der vil være unge, ikke-forsørgede kvinder, er et problem, som i den forstand i hvert fald ikke vil findes om nogle få år, så derfor tror jeg, at det er rigtigt at lave en løsning, som sigter mod fremtiden, hvor vi forudsætter, at både mænd og kvin-

der har en og i denne her sammenhæng lige stor tilknytning til arbejdsmarkedet.

Der er et enkelt problem, som kun en enkelt ordfører har været inde på, og det er spørgsmålet om, at man har fraveget betænkningens anbefaling af aldersgrænsen på de 18 år som nederste grænse og taget 15 år. Jeg forstår godt, at man har ønsket at bevare 15 år, men vi vil da godt i udvalget se på konsekvenserne af det. Det er ikke sikkert, at det kun er positivt, at man har bevaret de 15 år. Der kunne godt tænkes at være negative konsekvenser af det.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Fru Aase Olesens start, hvor der blev hoveret over, at man i det radikale parti ikke havde problemer med at være ordholdende, kan jeg godt forstå. Når man aldrig lover noget til de svage, er det ikke så svært at stå ved det, man har lovet, men jeg synes altså, det var en lidt utidig facon, for hvis man havde haft det sociale sindelag, som man gerne vil give indtryk af udadtil, havde man ligesom vi andre for længst indset, at det er utidigt at lade mennesker leve på den laveste invalidepension, så var man gået med og havde sagt: det skal vi altså have noget gjort ved. Men de radikale vil ikke med, og derfor kan de radikale ikke tillade sig her at prale af, at de ikke har problemer med at være ordholdende.

Jeg skal benytte lejligheden til at sige til ministeren, at jeg er blevet gjort opmærksom på nr. 12, og dermed er det altså således, at der er et førtidspensionsbeløb, der i øjeblikket er på omkring 35.000 kr. om året, men vi skal gentage, at det synes vi er for lavt, både når det drejer sig om regulær invalidepension, og når det drejer sig om førtidspension.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Da SFs forslag om at afskaffe laveste invalidepension var til behandling i folketinget, stillede det radikale venstre og socialdemokratiet i fællesskab et ændringsforslag, der sagde, at vi ønskede den afskaffet i forbindelse med en førtidspensionsreform til ikrafttræden 1. januar 1984, fordi det var det eneste anstændige og realistiske. Det har simpelt

[Aase Olesen]

hen ikke været fysisk muligt at få noget andet igennem. Nu kan man endda være bekymret for, hvorvidt man kan nå at få noget igennem til 1. januar 1984. Sådan er nu engang vilkårene for øjeblikket i det komplicerede samfund, vi har, og det har vi overhovedet ikke nogen grund til at fortryde. Jeg synes egentlig, at de, der deltog i et andet flertal, var ude i ren og skær opportuniste, det kunne man godt have forudset. Vi forudså det. Det kan hr. Askjær Jørgensen i øvrigt læse i forhandlingen om det lovforslag.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg har meget omhyggeligt hørt efter, hvad socialdemokratiet og de radikale har sagt om den sag, og jeg har læst efter i folketingets forhandlinger gentagne gange, og jeg har studeret de ændringsforslag osv., der er stillet af de to partier. At beslutte, at samtlige borgere, der modtager laveste invalidepension, pr. den efterfølgende første i en måned får udbetalt, hvad der svarer til mellemste invalidepension, var ikke indviklet, det kunne man sagtens have gjort. Når vi i øvrigt ser, hvad man bevilger penge til, så var det en svag gestus, en billig gestus over for de svage grupper i samfundet, som ikke har mulighed for at rende rundt og strejke og slå erhvervsdrivendes driftsmidler ihjel osv., hvad man foretager sig i havnene. Det er de mennesker, der ikke har mulighed for at strejke, det er deres sag, vi taler, men det ønsker fru Aase Olesen ikke.

Tinning (VS):

Hr. Askjær Jørgensen havde i sit første indlæg et par bemærkninger om de socialt dårligt stillede og skattelettelse. Jeg vil foreslå hr. Askjær Jørgensen at lave et lille regnestykke. Vi forestiller os, at vi fra person A tager 200 kr. og giver vedkommende 100 kr. Så lad os forestille os, at vi fra person B tager 60 kr. og giver vedkommende 100 kr. Jeg vil bede hr. Askjær Jørgensen overveje, hvem der så er økonomisk bedst stillet, alt andet lige. Det gør ikke noget, hvis det sker, mens jeg kommer med mit indlæg, for erfaringen har efterhånden vist mig, at selv når hr. Askjær Jørgensen forsøger at høre efter, kommer der ikke noget fornuftigt ud af det.

Derudover skal jeg sige, at både det foreliggende lovforslag og beslutningsforslaget desværre er en hån mod pensionisterne. Beslutningsforslaget fra socialdemokratiet er derudover, hvad man kunne kalde et jubeloptimistisk hallelujaforslag. Det er, hvad nogle af vores forslag plejer at blive kaldt. Det hænger sammen med, at socialdemokratiet siger: vi er villige til at bruge i hvert fald 444 mill. kr. det første år, og samtidig vil vi godt lave et bredt forlig. Men dér må man bestemme sig. Jeg mener, at man kan sige meget om den nuværende regerings mangel på politisk klarhed, men på nogle punkter er regeringen meget politisk klar, og socialministeren er det også. Vi får at vide, at her kan vi bruge så og så meget, og så er der i øvrigt lukket for det varme vand, og der bliver først åbnet engang i fremtiden, måske. Hvis man vil lave et bredt forlig med regeringen, så er der ikke nogen, der skal komme og fortælle mig, så vidt jeg indtil nu har forstået det, at man lige pludselig får den op på 400-500 mill. kr.

Jeg synes selvfølgelig, det er rigtigt at sige, at det ville være godt at få de penge ud, fordi pensionisterne ville være pisket til at bruge pengene til forbrug for overhovedet at kunne leve lidt bedre. Man skulle tro, at det faldt sammen med regeringens filosofi om, at det var godt med noget forbrug, der satte gang i beskæftigelsen og sådan noget. Når man hugger pengene fra bistandsklienterne eller skærer kontanthjælpen ned, så sker der præcis det samme: det er også nogle folk, man rammer direkte på forbruget. Det har regeringen jo vist for længst. Det gør man gerne.

Derudover mener jeg, at der er tale om lidt for – hvad skal man kalde det? – forhåbningsfulde, lidt idealistiske bemærkninger, når man i socialdemokratiets beslutningsforslag taler om, at der ikke er nogen, der skal tvinges på social pension som konsekvens af udviklingen på arbejdsmarkedet. Det er klart, at synspunktet er vi enige i. Vi mener også, at det rigtigste ville være, at der ikke var nogen, der blev tvunget på social pension på grund af udviklingen på arbejdsmarkedet, men vi er jo nok nødt til at se i øjnene, at med det arbejdsmarked, vi har, og med de arbejdsvilkår og mulighederne for at komme i arbejde osv. osv., hele den diskussion, vi kender, er der faktisk nogle, der vil blive

[Tinning]

tvunget den vej. Der er det langtfra nok at sige, at så må kommunerne følge dem nøje og forsøge hele tiden at vurdere, om de kan få dem i arbejde, for det er uhyggelig svært, og det kan man nok ikke.

Alle disse kritiske bemærkninger om socialdemokratiets beslutningsforslag bør dog ikke overskygge den kendsgerning, at det er langt det bedste af de to forslag, vi har liggende foran os. Det, vi har fra regeringen, kaldte hr. Henrik Toft en glad nyhed. Man kan vel blive så nøjsom, at selv sådan noget skulle være en glad nyhed. Realiteten i det er, at man siger, at det her koster 184 mill. kr. Man kunne sige, at når regeringen bruger penge på pensionisterne, især på førtidspensionsområdet, så må det være en glad nyhed, for denne regering har som bekendt ikke for vane at bruge penge på dem, der er dårligt stillede.

Problemet er for det første, at de 184 mill. kr. i det hele taget må tages med mange forbehold, først og fremmest, som der gøres opmærksom på i bemærkningerne, fordi det er meget, meget vanskeligt at se, hvor mange der vil få den behovsbestemte førtidspension. Som man også kan se, skal der faktisk ikke de store udsving til, før den angivne merudgift kan blive halveret, forsvinde, blive en mindreudgift – hvad ved jeg? Altså: der er meget store forbehold over for de beregninger.

Den anden ting er, at under alle omstændigheder er det sådan, at hvis man giver 184 mill. kr. alt i alt fra de offentlige kasser, så får man de 130 mill. kr. tilbage igen over skatterne. Det vil sige, at det koster altså ikke mere end 50–60 mill. kr. Det er ikke engang sikkert, at det gør det.

Det kan godt være, at det koster regeringen lidt penge til førtidspensionsområdet. Det kan også være, at det ikke gør det, og det er vigtigt at have med. Vi ved, at når socialministeren skal oplyse om økonomiske konsekvenser, så føler ministeren sig tit henvist til at komme med nogle skøn, der er behæftede med betydelig usikkerhed. Det skulle undre mig meget, om det ikke snarere går den vej, at det bliver lidt billigere, end at det viser sig at blive lidt dyrere.

Det, som for alvor er problematisk i regeringens lovforslag, er aldersgrænsen for den behovsbestemte førtidspension, som man har sat til 55 år. Så vidt jeg har kunnet læse be-

mærkningerne, står der, at det hænger sammen med, at man ikke mener, at det ville være rimeligt at sætte grænsen et andet sted. Det er sikkert rigtigt, men det kunne være godt at få at vide, om der ligger mere i det eller det simpelt hen er økonomiske beregninger, der har ført til, at man er landet præcis dér.

Vi mener, som vi har fremhævet det masser af gange, at hvis man skal derud – det skal man – hvor man ikke tildeler pension alene efter helbredskriterier, men i høj grad efter sociale kriterier, så bør man operere uden en aldersgrænse, der ligger helt deroppe. Endelig kan, sådan som man gør opmærksom på det, nogle af de grupper, der hidtil er kommet ind under enkepensionsloven, i hvert fald umiddelbart blive behandlet dårligere.

Jeg deler egentlig ikke fru Aase Olesens optimisme. Det kan da være rigtigt, at det er langt bedre at forsøge at hjælpe folk ved revalidering eller erhvervsmæssig placering og sådan noget i stedet for at give dem pension. Det mener jeg faktisk. Men fru Aase Olesen og jeg kan vel også forholdsvis hurtigt blive enige om, at det er forbandet svært i dag med den beskæftigelsessituation, vi har på arbejdsmarkedet – altså ikke at gøre forsøget, men at gøre et forsøg, der fører til et godt resultat.

Konklusionen på det bliver vel, at nu skal vi opleve endnu et af de her – ja, jeg ved ikke, om det bliver det; man vil i hvert fald forsøge at lave endnu et af de her brede forlig. Hvis det bliver til noget, så må man vel forvente, at socialdemokratiet ser – hvad hedder sådan noget? – den parlamentariske realitet i øjnene og finder ud af, at de må bruge lidt mindre for at få lavet et bredt forlig. Det kan da godt være – det vil jeg ikke afvise på forhånd – at man kan nå frem til noget, der er et lille skridt i den rigtige retning, for jeg mener stadig væk, at i hvert fald socialdemokratiets beslutningsforslag og derfor en del af regeringens lovforslag indeholder nogle ting, vi godt kan støtte. Men jeg er bange for, at vi når et bredt forlig, som hverken er det ene eller det andet. Det må selvfølgelig afvente udvalgsbehandlingen.

Det, vi kan konkludere umiddelbart, er, at ældrekommisionen desværre også på dette område indtil videre har levet forgæves. De siger ret klart i ældrekommisionens betænk-

[Tinning]

ning for det første, at der er behov for at forhøje pensionssatserne, de kalder det et klart og påtrængende behov, og for det andet, at økonomien, når man er pensioneret, har ret stor betydning for resten af livet.

Hvis vi endelig skal diskutere økonomi – det kan der altid være god grund til – så var noget af det, vi kunne starte med, at flytte blikket fra den korte til den bare lidt længere sigt. Jeg er ret sikker på, at noget kraftigere forhøjelser af pensionssatserne, end der er lagt op til her, ville vise sig ikke at være den samme merudgift, netop fordi det, i det øjeblik folk også økonomisk får mulighed for så at sige at tage ansvaret for deres eget liv og forsøge selv at tilrettelægge deres tilværelse, tit viser sig, at en række sociale problemer, vi ellers kan se, udebliver. Hvis man bruger pengene på en bedre pension, så sparer man tit pengene på nogle andre områder.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Hr. Tinning startede sit indlæg med at sende en ansøgning til mig, om jeg ville lære hr. Tinning den ædle regnekunst. Det tror jeg ikke at jeg kan, så jeg er nødt til at afslå ansøgningen. Hr. Tinning begyndte på det niveau, hvor man trækker fra og lægger sammen, men det problem, vi er inde på, har noget at gøre med procentregning, og det er noget mere avanceret end det niveau, hvorpå hr. Tinning ønsker at bevæge sig.

Hr. Tinning bør gå ud og spørge de mennesker, det drejer sig om, vedrørende skattelettelser. Jeg kan fortælle hr. Tinning, at hvis man er invalidepensionist eller folkepensionist eller ung under uddannelse og man betaler 300, 400 eller 500 kr. i skat pr. måned, så luner det sådan, at man kan mærke det, at skatten bliver lettet med en hundredkrone-seddel, men hvis man er folketingsmedlem eller offentligt ansat med god løn, så mærker man det ikke så meget, så luner det ikke nær så meget.

Hr. Tinning kunne måske tage og læse lidt i bibelhistorien. Der står en sammenligning i lignelsen om den fattige enkes skærv, hvis hr. Tinning vil tænke det hele igennem. Der er det forsøgt at billedgøre, hvordan en enkrone ikke altid svarer til en enkrone, men at en skærv nogle gange kan være meget mere end et meget stort beløb. Det står at læse i Bibe-

len, og den er udgivet ret mange steder og står på de fleste biblioteker.

Socialministeren (Palle Simonsen):

Jeg synes, at der er grund til at starte med at understrege, at debatten her i dag sætter punktum for et kapitel, som i hvert fald for en række af folketingets partier måske ikke har været det mest positive, nemlig spørgsmålet om afskaffelse af laveste invalidepension. Det bliver nu under alle omstændigheder en realitet.

Jeg har oplevet debatten sådan, at der er bred enighed om forenkling af systemet, hvad angår førtidspension, og at uenigheden naturligvis primært går på niveauforskelle, hvad angår økonomi. Det er der ikke grund til at gå dybere ind i nu, og derfor har jeg heller ikke så mange kommentarer til enkeltdele af debatten.

Jeg vil dog godt, for at der ikke skal være nogen som helst tvivl tilbage, understrege, at det fremtidige niveau, som skal afløse nuværende laveste invalidepension, naturligvis ikke blot er folkepensionens grundbeløb, som enkelte ordførere har været inde på. Det er også et spørgsmål om pensionstillæg, som det fremgår af § 1, nr. 12, i lovforslaget. Jeg synes, det skal føjes til, som det fremgår af nr. 13, at til en person, der modtager pension efter § 3 og samlever med sin ægtefælle, uden at denne modtager pension efter denne lov, ydes der et ægteskabstillæg på 3.192 kr. årligt. Det er altså et beløb, der i de her nævnte tilfælde kommer oveni – for at der ikke skal være nogen misforståelser med hensyn til, hvad det er for et økonomisk niveau, vi diskuterer.

Der har været en del kommentarer til spørgsmålet om det rimelige i aldersgrænsen på 55 år. Jeg skal kun hertil sige, hvad fru Yvonne Herløv Andersen var inde på, at dette forslag jo ikke har til formål at skabe flere pensionister. Det har først og fremmest til formål at hæve niveauet for dem, der i dag får laveste invalidepension, og dernæst at forenkke reglerne for de 55–67-årige. Det er jo faktisk de to primære hensigter.

Vi har stadig væk et bistandslovssystem, der under alle omstændigheder giver mulighed for at hjælpe på samme niveau som det, regeringen lægger for det, der afløser laveste invalidepension, og som stadig væk indehol-

[Socialministeren]

der – det mener jeg er det afgørende – muligheden for gennem revalidering at give mennesker chancen for at vende tilbage til arbejdsmarkedet. Jeg erkender blankt, at mulighederne naturligvis ikke er store i den beskæftigelsessituation, vi har på nuværende tidspunkt, men at opgive det ville for mig under alle omstændigheder ikke være acceptabelt.

Fru Aase Olesen stillede spørgsmålet, hvor meget tid vi egentlig har til rådighed. Det er selvfølgelig et centralt spørgsmål. Nu kan en minister naturligvis aldrig nogen sinde gribe ind i, hvor lang tid man skal bruge til at behandle forslag, men man kan da i hvert fald appellere. Jeg vil gerne appellere om, at man ikke tager sig mere tid, end rimeligt er, for skal disse ting køre fra 1. januar 1984, og det er naturligvis hensigten, så er der grænser for, hvor meget tid der er til rådighed. Skulle jeg give et skud, så ville jeg sige, at et par måneder kan bevirke, at forslaget kan træde i kraft 1. januar 1984, men der er heller ikke ret meget mere at give af. Jeg mener også, at situationen omkring hovedprincipperne er så afklaret, at det, det alene drejer sig om, er, at folketinget skal tage stilling til, hvilket økonomisk niveau man vil lægge. Det er vel, synes jeg, også efter debatten i dag, det principielt afgørende spørgsmål, som står tilbage.

Det bringer mig ind på det andet meget væsentlige spørgsmål, fru Aase Olesen stiller, nemlig hvad vi har af midler. Hertil må mit svar være, at efter regeringens opfattelse er det, der ligger i lovforslaget, det maksimale af, hvad der er til rådighed på nuværende tidspunkt, når vi tager i betragtning, at der sker reduktioner på en lang række andre områder. Jeg synes, at fru Aase Olesen har meget ret i, at man nok kan slå ud med hånden på et enkelt område, men hvis det bevirker, at man skal stramme yderligere til på en lang række andre områder, så er der egentlig ikke så meget fornuft i det.

Jeg vil godt i den sammenhæng endnu en gang citere hr. Albertsen fra debatten sidste forår, hvad jeg gjorde i forbindelse med mit svar på socialdemokratiets forslag: at man vil komme til at bevilge midler til grupperinger i befolkningen, hvis økonomi ikke umiddelbart taler for det. Jeg synes nok, at vi skal gøre os klart, at det kan man komme til, især med et endnu højere niveau, f. eks. det niveau, socialdemokratiet lægger op til. Derfor

synes jeg nok, man må sige, at uanset bred velvilje – den tror jeg sådan set at vi alle sammen har på tværs af partierne – er der grænser for, hvor højt det beløb, som skal erstatte højeste invalidepension, kan sættes, hvis der skal være rimelighed i det og skyldig hensyntagen til, hvad andre samfundsgrupper får. Så mit svar til fru Aase Olesen må klart være, at der i regeringens lovforslag ligger det maksimale af, hvad vi finder der er økonomisk mulighed for.

Som sagt: det glædelige ved debatten i dag synes jeg har været, at der er bred enighed om en lang række grundprincipper, og derfor håber jeg, at det vil lykkes at nå til bred enighed i udvalget om ændringer på førtidspensionsområdet, også sådan, at de kan træde i kraft 1. januar 1984.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil ganske kort kommentere nogle af de bemærkninger, der er faldet vedrørende beslutningsforslag nr. B 49. Jeg vil gerne starte med at sige tak for den støtte, en række af partierne har givet udtryk for.

I mit indlæg gjorde jeg temmelig meget ud af, at dette område er meget vigtigt, og at det er af afgørende betydning, at et bredt flertal i folketinget slutter op omkring denne reform. Det er jeg – jeg synes ikke urimeligt – blevet takket for af alle. Jeg vil gerne understrege, at hvis socialministeren, det konservative folkeparti og andre tror, at det betyder, at socialdemokratiet vil stemme for det forslag, regeringen har fremsat, og som koster 25 mill. kr. om året nogle ganske få år, så tager man fejl. Socialdemokratiets udgangspunkt er vort eget forslag. Hvor meget vi får igennem af det forslag, afhænger af den parlamentariske styrke, det giver, og vi siger på forhånd, at vi lægger afgørende vægt på, at det bliver et bredt flertal. Men udgangspunktet er ikke en reform til 25 mill. kr.

Når socialministeren bliver ved med at citere hr. Albertsen, har han faktisk fristet mig over evne. Jeg vil gerne citere fra folketingets forhandlinger den 25. maj 1982, sp. 8337, om beslutningsforslaget vedrørende invalidepension, hvor fru Lis Møller som ordfører for det konservative folkeparti i forbindelse med en debat, hvor man kritiserede, at der blev brugt 330 mill. kr. til dette, udtrykkeligt understregede:

[Erik B. Smith]

»Jeg vil gerne først sige til hr. Albertsen, at vi ikke er sprunget på nogen som helst vogn; det forslag kunne lige så godt have været fremsat af det konservative folkeparti.«

Det var altså i maj 1982. Lad det ligge, lad os holde op med at slå hinanden i hovedet med citater – det bliver det ikke mere lækkert af – og komme tilbage til det, der er realiteterne i det.

Vi tror også selv, at vores forslag, omgående gennemført, vil lægge beslag på mere end de 444 mill. kr., som socialdemokratiet i regering satte af til førtidspension. Det føler vi os bundet af, og derfor siger vi, at de penge vil vi bruge til dette formål, og vi er indstillet på at sætte reformen gradvis i kraft. Jeg kan forstå på ministeren, at man har ladet embedsmændene – ikke overraskende – regne på vort forslag, og de er kommet til, at det er ca. 650 mill. kr. Det afhænger lidt af, hvilke forudsætninger man putter ind i beregningerne, og det er ganske komplicerede beregninger, det er der overhovedet ingen tvivl om. Jeg mener, at vi må have det belyst nærmere under udvalgsarbejdet, og vi er altså indstillet på at holde den ramme, som vi selv har sat.

Hr. Askjær Jørgensen kritiserede med sin egen indre logik et forslag, som efter socialministerens oplysninger kostede 650 mill. kr., og takkede ministeren for et andet forslag, der kostede 25 mill. kr., og så sagde han i øvrigt, at det var, fordi socialdemokratiet ikke ville leve op til sine forpligtelser over for de svageste grupper. Lad det ligge, det er efter min opfattelse kvalificeret uforståeligt.

Fru Yvonne Herløv Andersen rejste et enkelt spørgsmål, som jeg gerne vil kommentere. Det er spørgsmålet om, hvorvidt højeste invalidepension er for høj. Det mener vi ikke i socialdemokratiet. Vi mener heller ikke, at det, når pensionsnævnene er amtslige – de er i virkeligheden statslige, men i amtskommunal regie – og når det er dem, der bestemmer, hvem der skal have pension, er muligt for kommunerne at skubbe folk over i en pension som den nemmeste løsning, men vi er da indstillet på at diskutere det grundigt igennem.

Og så til allersidst: hvor megen tid har vi? Nu kan jeg forstå, at ministeren mener, at vi har et par måneder, og at vi skal bruge det par måneder til at finde vores ben i. Ja men så må vi jo i gang nu. Det kan vi vel også

godt klare, hvis der er interesse for, at vi går i gang med det, og så må vi tage timerne om aftenen med, så vi finder ud af, om det er muligt at lave et bredt forlig på dette område. Det bør det være, og ligesom det for ministeren er naturligt, at han tager sit udgangspunkt i sit eget forslag, må det naturligvis respekteres, at vi tager udgangspunkt i vort eget forslag.

Askjær Jørgensen (FP):

Det er billigt, hr. Erik B. Smith, at man, når man føler sig trængt og lidt flow over, hvad socialdemokratiet har præsteret på socialområdet, ligesom hånlige afviser andre ordførere, fordi vi føler os forpligtede til ustandselig at gøre opmærksom på, at socialdemokratiet er asocialt.

Det er da korrekt, at man kan regne ud, at så og så meget koster det socialdemokratiske forslag. Men se, det er ikke noget håndgribeligt, når man samtidig lægger loft over det. Det, vi tager udgangspunkt i, er helt konkret, at der foreligger et lovforslag, ikke et beslutningsforslag, der angiver et niveau. Ministeren er jo ikke i stand til at oplyse, hvor mange der får pension i henhold til det lovforslag, der er fremsat. Det er rigtigt, at ministeren har lavet nogle kalkulationer over, hvad man tror det vil komme til at koste. Vi må betragte det således, at der er noget konkret, noget håndgribeligt, i ministerens forslag, men at socialdemokratiet i hvert fald har understreget i sine bemærkninger, at det endelig ikke må koste mere end så og så meget, og hvis det skulle komme til det, så kan man nøjes med at sætte det i kraft gradvis.

Jeg ved ikke, om det var en lille finte til mig fra ministeren – det er ikke sikkert, at det var det – det dér med at slå ud med hånden på et enkelt område. Hvis det var det, skal jeg da gerne sige, at fremskridtspartiet er ét hundrede procent parat til at tiltræde, at vi omgående fjerner al u-landsbistand og tager de 3 mia kr. til hjælp. Vi er omgående parate til at nedskære arbejdslededsunderstøttelsen med 30 pct. Vi er omgående parate til at tage fra tjenestemænd. Vi er omgående parate til at tage fra folketingsmedlemmernes og ministrenes vederlag og lønninger. Vi er omgående parate til at tage fra Det kgl. Teater og en lang række andre steder – ministeren kender

[Askjær Jørgensen]

kataloget. Så jeg mener ikke, at vi har slået ud med hånden.

Jeg skal til slut sige med hensyn til ikrafttræden, at der ikke skal herske nogen tvivl om, at fremskridtspartiet vil gøre alt, hvad vi kan for, at vi får noget vedtaget, der er så godt som muligt, sådan at de, der er på lave-
ste invalidepension, ikke én gang til skal bluffes af folketinget. Vi vil gøre alt, hvad vi kan for, at vi får et konkret lovforslag, ikke blot et beslutningsforslag, vedtaget i løbet af et par måneder, hvis det er det, der skal til, for at det kan træde i kraft senest 1. januar 1984. Men vi vil benytte de 2 måneder til at få niveauet, satserne, trukket højt op, for vi synes, det er for lidt at byde de mennesker, der er de svage grupper i samfundet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Nørgaard Sørensen):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Den fg. formand (Nørgaard Sørensen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget *Niels Anker Kofoed* har meddelt mig, at han på grund af udsendelse i offentligt hverv ikke regelmæssigt vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor han anmoder om orlov fra og med den 1. marts samt om, at stedfortræderen må blive indkaldt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Miljøudvalget (15/2 83):

Udtræder: Dohrmann (FP)

Ny stedf.: Tove Niemann (FP)

Markedsudvalget (15/2 83):

Udtræder: Bjørn Poulsen (SF)

Ny stedf.: Kirsten Fog Hjort (SF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 16. februar 1983, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 18.55